

Z ŻYCIA

Politechniki Śląskiej

P.4492/91/92
Czytelnia Czasopism

wrzesień '92

Rok akademicki
1991/92

nr 11

SENAT

◆ 21 września 1992 r. odbyło się jedenaste zwyczajne posiedzenie Senatu Politechniki Śląskiej. Program obrad zawierał następujące punkty: podjęcie uchwały o nadanie tytułu doktora honoris causa Pol. Śl. prof. drowi inż. Rudolfowi JESCHAROWI z Uniwersytetu w Clausthal, zaopiniowanie wniosku Politechniki Łódzkiej w sprawie nadania profesorowi Heinzowi GALLUSOWI tytułu doktora honoris causa tej uczelni, zaopiniowanie wniosku Politechniki Wrocławskiej w sprawie nadania profesorowi Günterowi PRITSCHOWOWI tytułu doktora honoris causa, sprawy osobowe, zatwierdzenie Planu Rzeczowo-Finansowego na 1992 r., zatwierdzenie zasad gospodarki finansowej Uczelni, sprawy bieżące i wolne wnioski. W posiedzeniu uczestniczyło 31 członków Senatu oraz 6 zaproszonych gości.

◆ Wniosek Rady Wydziału Mechanicznego Energetycznego dotyczący nadania tytułu doktora honoris causa Pol. Śl. profesorowi R. JESCHAROWI zreferował Dziekan prof. J. SKŁADZIEN. Wszczęcie postępowania w tej sprawie odbyło się na posiedzeniu Senatu 2 grudnia 1991 r. Ustalono wówczas, że senatami opiniującymi będą Senat Politechniki Wrocławskiej i Senat AGH w Krakowie. Obowiązki promotora honorowego powierzono prof. Janowi Szargutowi. Senat Pol. Wrocławskiej w oparciu o recenzję prof. Jerzego Stańdy z Instytutu Techniki Ciepłej i Mechaniki Płynów pozytywnie ocenił dorobek prof. R. Jeschary, podkreślając interdyscyplinarny i pionierski charakter prac Kandydata, zwłaszcza w zakresie technologii spalania

oraz optymalizacji konstrukcji i eksploatacji pieców przemysłowych. Wniosek Senatu naszej Uczelni poparto jednomyślnie. Podobny wniosek, opracowany na podstawie recenzji prof. Tadeusza Pawlika, przedstawił Senat AGH. W recenzji tej podkreślono, że Kandydat jest wybitnym specjalistą w zakresie termodynamiki i techniki ciepłej, a szczególnie w dziedzinie wysokotemperaturowych procesów w technice.

Dziekan J. Składzień przypomniał następnie, że prof. R. Jeschar stworzył „szkołę energetyki przemysłowej” w RFN. Był promotorem ponad 90 prac doktorskich i autorem lub współautorem ok. 250 publikacji naukowych. Ponadto stworzył laboratorium badawcze (największe w RFN) z zakresu procesów spalania. Od 30 lat utrzymuje żywy kontakt z uczelniami polskimi; gościł w Clausthal wielu polskich pracowników, w tym pracowników Politechniki Śląskiej. Ma ogromne zasługi organizacyjne dla rozwoju nauki.

W dyskusji prof. G. KOSMAN poparł wniosek. Na pytanie szczegółowe zgłoszone przez mgr J. ŻELIŃSKIEGO udzielono wyczerpującej odpowiedzi, a następnie Senat w głosowaniu tajnym podjął jednomyślnie uchwałę następującej treści:

„W uznaniu zasług za wybitne osiągnięcia naukowo-techniczne i organizatorskie w dziedzinie termodynamiki i techniki ciepłej, a zwłaszcza w zakresie technologii spalania oraz optymalizacji konstrukcji i eksploatacji pieców przemysłowych z uwzględnieniem ochrony środowiska, nadać prof. drowi Rudolfowi JESCHAROWI tytuł doktora honoris causa Politechniki Śląskiej”.

◆ W następnym punkcie Senat przystąpił do zaopiniowania wniosku Politechniki Łódzkiej w sprawie nadania prof. Heinzowi GALLUSOWI tytułu doktora honoris causa tej uczelni. Prowadzący obrady JM Rektor prof. W. WINKLER przypomniał, iż po wpłynięciu wniosku Senat Politechniki Łódzkiej, Senat naszej Uczelni wyznaczył na recenzenta wniosku prof. Tadeusza CHMIELNIAKA. W imieniu Recenzenta opinię jednoznacznie pozytywną przedstawił JM Rektor. Podkreślono w niej, że prof. H. Gallus jest uznanym naukowcem, pedagogiem i wychowawcą kadry naukowej, wybitnym badaczem o uznanym w świecie autorytecie oraz organizatorem przedsięwzięć naukowych i technicznych.

Z głosem w pełni popierającym wniosek wystąpił w dyskusji prof. G. KOSMAN.

W tajnym głosowaniu Senat jednomyślnie poparł wniosek Senatu Politechniki Łódzkiej o nadanie profesorowi H. Gallusowi tytułu doktora honoris causa Politechniki Łódzkiej.

◆ Kolejną sprawą - o podobnym charakterze - było wyrażenie opinii w związku z wnioskiem Senatu Politechniki Wrocławskiej o nadanie tytułu doktora honoris causa tej Uczelni prof. drowi inż. Günterowi PRITSCHOWOWI. Z recenzją wniosku, opracowaną na wniosek Senatu przez prof. Jana DARLEWSKIEGO, zapoznał członków Senatu JM Rektor. W dyskusji, z głosem w pełni popierającym w imieniu przedstawicieli Wydziału Mechanicznego Technologicznego, wystąpił Dziekan prof. L. DOBRZAŃSKI. W recenzji i opinii popierającej stwierdzono m.in., że, Kandydat jest wybitnym naukowcem o światowym formacie i sławie, w pełni zasługującym na tytuł honorowy.

W tajnym głosowaniu Senat jednomyślnie poparł wniosek Senatu Politechniki Wrocławskiej o nadanie profesorowi G. Pritschowowi tytułu doktora honoris causa Politechniki Wrocławskiej.

◆ W sprawach personalnych rozpatrzono dwa wnioski o zatrudnienie w Politechnice Śląskiej na stanowisku profesora nadzwyczajnego.

• Wniosek Rady Wydziału Inżynierii Materiałowej, Metalurgii, Transportu i Zarządzania w sprawie zatrudnienia w Politechnice Śląskiej na stanowisku profesora nadzwyczajnego w Instytucie Transportu doc. dra hab. Janusza WOCHA zreferował prof. Marek HETMAŃCZYK.

Doc. J. Woch (l. 46, doktorat - 1975 r., habilitacja - 1985 r.) rozpoczął pracę zawodową w 1969 r. w zapleczu naukowo-badawczym PKP - COBiRTK. Od 1 lutego 1991 r. kieruje Zakładem Śląskim Centrum Naukowo-Technicznego Kolejnictwa - CNTK (dawne COBiRTK). W la-

tach 1972-82 prowadził równoległe działalność dydaktyczną w Pol. Śl. (Wydział Organizacji Produkcji, Wydział Transportu), a w latach 1974-84 także w Politechnice Warszawskiej (Instytut Transportu). W latach 1985-91 był pełnoetatowym pracownikiem Politechniki Krakowskiej, pełniąc funkcję dyrektora Instytutu Organizacji i Techniki Transportu Kolejowego (1989-90). Jego dorobek naukowy obejmuje: 2 książki, 75 publikacji naukowych i ok. 30 prac naukowo-badawczych. Jest promotorem jednego zakończonego przewodu doktorskiego, prowadzi następne dwa w Pol. Warszawskiej. Członek Komitetu Transportu PAN, kierownik Zespołu Eksploatacji Transportu.

W dyskusji nad wnioskiem proszono (prof. J. SUWIŃSKI) o wyjaśnienie, czy Pol. Śl. będzie - w przypadku zatrudnienia - jedynym miejscem pracy Kandydata. Po udzieleniu odpowiedzi twierdzącej, JM Rektor dodał, iż Kandydat będzie się zajmował logistyką transportu.

W tajnym głosowaniu Senat zaopiniował pozytywnie wniosek o zatrudnienie doc. J. Wocha na stanowisku profesora nadzwyczajnego w Politechnice Śląskiej większością głosów (28 „tak”, 2 „nie”, 1 „wstrz.”).

• Wniosek Rady Wydziału Budownictwa o zatrudnienie dra hab. inż. Macieja GRYZMAŃSKIEGO na stanowisku profesora nadzwyczajnego w Instytucie Konstrukcji Budowlanych Pol. Śl. przedstawił Dziekan prof. A. MOTYCZKA.

Dr hab. inż. M. Gryczmański (l. 55, doktorat - 1973 r., habilitacja - 1984 r.) jest zatrudniony w WSI Opolo od 1974 r. Jego dorobek naukowy obejmuje: 5 monografii i rozpraw, 13 referatów i wykładów konferencyjnych, 98 referatów naukowych, 3 skrypty, 33 prace naukowo-badawcze i 176 ekspertyz, 42 projekty techniczne i 10 projektów wynalazczych. Jest recenzentem przewodów doktorskich, habilitacyjnych, książek, skryptów, artykułów i innych prac (razem 182 recenzje). Jego dorobek w zakresie geotechniki jest olbrzymi, co pozwala klasyfikować Go na miejscu 2-3 w liście rankingowej specjalistów w tym zakresie w Polsce.

W dyskusji (prof. F. KRASUCKI, prof. Wł. STAROSOLSKI) podkreślono, że zatrudnienie Kandydata o tak dużym dorobku naukowym przyczyni się do istotnego wzmocnienia kadrowego Wydziału.

W głosowaniu tajnym Senat zaopiniował pozytywnie wniosek o zatrudnienie dra hab. M. Gryczmańskiego na stanowisku profesora nadzwyczajnego w Politechnice Śląskiej większością głosów (29 „tak”, 1 „nie”, 1 „wstrz.”).

◆ Projekt planu rzeczowo-finansowego Uczelni na 1992 r. (doręczony członkom Senatu na

piśmie) zreferowała mgr L. PIOTROWSKA. Zawiera on:

- informacje o wybranych elementach planu rzeczowo-finansowego,
- plan finansowy działalności eksploatacyjnej w układzie rodzajowym kosztów,
- podział środków na działalność dydaktyczną w podziale na cele i zadania,
- plan funduszu pomocy materialnej dla studentów,
- plan zadaniowo-finansowy działalności badawczej,
- plan rzeczowo-finansowy remontów budynków i budowli,
- plan funduszu inwestycyjnego.

Plan rzeczowo-finansowy Uczelni na rok 1992 opracowano z uwzględnieniem wielkości przyznanych dotacji budżetowych wg stanu na dzień 1.09.1992 roku. Aktualna wielkość dotacji na działalność dydaktyczną wynosi 221.671 mln zł, co stanowi wzrost w stosunku do roku 1991 o 55%, (a w stosunku do zmniejszonej dotacji w 1991 r. o 71,6%). Wzrost ten wynika przede wszystkim z „ubruttowienia” płac oraz rewaloryzacji płac od 1.06.1992 r. Rzeczywisty wzrost środków na wydatki rzeczowe wynosi jedynie 11%. Tak niski wzrost wielkości środków na wydatki rzeczowe jest skutkiem finansowania przez MEN wzrostu płac w działalności dydaktycznej jedynie w wysokości 86%, bowiem MEN zakłada, że pozostałą część środków uczelnie techniczne winny pozyskać z własnych dochodów tj. z działalności badawczej. W naszej Uczelni grupa pracowników technicznych finansowana bezpośrednio z prac badawczych jest już bardzo mała i w tej sytuacji pozostaje do decyzji Senatu wybór odpowiedniej alternatywy postępowania pozwalającego na sfinansowanie płac określonego limitem przez MEN.

Na sfinansowanie w pełni określonego limitu osobowego funduszu płac w działalności dydaktycznej brak jest pokrycia środków w wysokości 5.520 mln zł.

Wobec powyższego Uczelnia ma do wyboru trzy podstawowe alternatywy postępowania:

1) część płac nauczycieli akademickich i pracowników inżynieryjno-technicznych wliczyć w koszty bezpośrednie działalności badawczej. Takie postępowanie znajduje częściowe uzasadnienie w odniesieniu do działalności statutowej i badań własnych bowiem prace związane z tymi zadaniami wykonywane są przez nauczycieli akademickich w zasadzie w ich etatowym czasie pracy (nie otrzymują przecież żadnych honorariów za te prace);

2) pokryć ww. kwotę zwiększonym (kwotowo) narzutem kosztów pośrednich w pracach badawczych;

3) ograniczyć, a właściwie zmniejszyć o ww. kwotę środki na wydatki rzeczowe w działalności dydaktycznej.

W przedstawionym planie finansowym przyjęto po części rozwiązanie wynikające z 2 i 3 alternatywy. Przy założeniu znacznego ograniczenia środków na wydatki rzeczowe przyjęto w planie zwiększenie kwoty kosztów pośrednich rozliczanych w działalności badawczej o 3.468 mln zł w stosunku do zakładanej w Prowizorium budżetowym, przedstawionym w czerwcu bieżącego roku. Wzrost ten wynika przede wszystkim ze zwiększenia wielkości nakładów na działalność badawczą, finansowaną przez KBN (w Prowizorium, z braku decyzji finansowych z Komitetu, przyjęto wstępnie wielkości niższe o 26.750 mln zł). Takie założenie jest zgodne z przepisami o zasadach gospodarki finansowej uczelni tj. z zasadą proporcjonalnego rozliczania kosztów pośrednich do kosztów bezpośrednich poszczególnych rodzajów działalności szkoły ale wymaga dyscypliny finansowej ze strony jednostek organizacyjnych realizujących zadania badawcze. Nierozliczenie planowanej wartości kosztów pośrednich do działalności badawczej spowoduje przekroczenie kosztów działalności dydaktycznej, co w konsekwencji pochłonie wypracowany zysk z działalności badawczej, a w dalszej kolejności wystąpienie straty Uczelni.

Założeniem Władz Uczelni jest wypracowanie zysku w wysokości co najmniej 2.530 mln zł z przeznaczeniem na nagrody dla pracowników i na fundusz inwestycyjny oraz fundusz stypendialny dla pracowników.

Ograniczenie wydatków rzeczowych dotyczy zarówno wydatków na remonty budynków (w porównaniu do roku ubiegłego o 49%)) jak i wydatków rzeczowych związanych z dydaktyką (wzrost jedynie o 39%).

Mimo znacznego wzrostu opłat za energię zakłada się w planie jedynie 19% wzrostu tych kosztów, co jest możliwe dzięki działaniom Administracji w zakresie zmian zasad rozliczania za energię.

Zwiększenie wielkości środków przeznaczonych na wydatki związane z dydaktyką w stosunku do wielkości z Prowizorium o 2.840 mln zł wynika z dodatkowo otrzymanych środków z MEN na prenumeratę czasopism zagranicznych o 1.100 mln i 2.000 mln za zakupy oprogramowania dla szkół (zlecone naszemu Ośrodkowi ETO).

W oparciu o analizę realizacji kosztów za I półrocze br. zdecydowano się na niewielkie

zmiany w poszczególnych pozycjach wydatków rzeczowych w stosunku do Prowizorium. Podział planowanej kwoty na wydatki dla jednostek (24.970 mln zł i 300 mln na badania) zostanie dokonany w oparciu o zatwierdzone przez Senat zasady gospodarki finansowej Uczelni (zaliczkowo przekazano już 6.720 mln zł bez uwzględnienia kosztów amortyzacji).

Plan funduszu pomocy materialnej dla studentów obejmuje finansowanie stypendiów oraz domów i stołówek studenckich. Wskutek otrzymania dodatkowej dotacji z tyt. regulacji płacowej dla pracowników domów stud. w kwocie większej od potrzeb o 1.059 mln zł oraz uzyskania - wskutek starań Władz Uczelni - dodatkowej dotacji, zwiększyły się możliwości przeznaczenia większych środków (w stosunku do tych planowanych w Prowizorium) na wydatki rzeczowe (zakupy wyposażenia do DS) oraz na stypendia socjalne.

Zmniejszenie kosztów prowadzenia stołówek wynika z rezygnacji z kapitalnego remontu Stołówki w Katowicach oraz ze zmiany zasad rozliczania dopłat do wyżywienia w stołówkach związanych z ich prywatyzacją.

W związku z przyjęciem zwiększonej liczby studentów na I rok być może, że planowane środki na stypendia będą niewystarczające i trzeba będzie czynić starania w MEN o dodatkowe dotacje.

Reasumując - wykonanie założeń planowych będzie bardzo trudne. Władze Uczelni poczyniły już starania o dodatkowe środki z MEN na działalność dydaktyczną oraz o zwiększenie limitu na wynagrodzenia.

Jeśli uzyskamy dodatkowe dotacje, warunki realizacji zadań ulegną złagodzeniu. Dotyczyłoby to zarówno możliwości zwiększenia środków na wydatki rzeczowe (w tym remontów budynków) jak i warunków realizacji sfery badawczej. Czyni się też usilne starania o pozyskanie dodatkowych własnych dochodów Uczelni. Wprowadzono już opłaty za studia wieczorowe i zaoeczne oraz za powtarzanie roku przez studentów studiów dziennych.

Prowadzi się starania o pozyskanie dodatkowych dochodów z wynajmu pomieszczeń. Działania te muszą być jednak prowadzone nie tylko przez Władze Uczelni ale z zaangażowaniem całej społeczności Uczelni.

Opinię Senackiej Komisji ds. Budżetu i Finansów dotyczącą przedłożonego planu rzeczowo-finansowego przedstawił prof. St. MIERZWIŃSKI (publikujemy ją niżej w całości).

OPINIA

Senackiej Komisji ds. Budżetu i Finansów dot. planu rzeczowo-finansowego Politechniki Śląskiej na rok 1992

Przedstawiony plan rzeczowo-finansowy Uczelni na 1992 r. został opracowany w ślad za PROWIZORIUM budżetowym z czerwca br. z uwzględnieniem dotacji budżetowych z MEN wg stanu na dzień 1.09.1992 r.

Aktualna wysokość dotacji MEN na działalność dydaktyczną w 1992 r. wynosi 221.671 mln zł. Mieści ona rzeczywisty wzrost środków na wydatki rzeczowe tylko o 11% w stosunku do 1991 r., co przy obecnym wskaźniku inflacji wskazuje na realne obniżenie środków na wydatki rzeczowe w roku bieżącym.

Sytuacja w tym zakresie staje się z roku na rok bardziej niekorzystna na skutek finansowania przez MEN uczelniom technicznym kolejnych regulacji plac jedynie w 86%, pozostawiając szkołom pozyskanie pozostałej części środków z własnych dochodów.

W planie przewidziano pokrycie brakujących 5.520 mln zł na sfinansowanie pełnego limitu osobowego funduszu plac w działalności dydaktycznej przez zwiększenie kosztów pośrednich zaliczonych do działalności badawczej o 3.486 mln zł oraz przez zmniejszenie wydatków rzeczowych.

Wskazane zmniejszenie wydatków rzeczowych dotyczy ograniczenia wydatków na remonty budynków i wydatków rzeczowych związanych z dydaktyką.

Przy konstruowaniu planu rzeczowo-finansowego starano się więc w całości zabezpieczyć fundusz plac, a na pozostałe rodzaje wydatków przydzielić środki w miarę możliwości kierując się szczegółowym rozeznaniem koniecznych potrzeb.

Senacka Komisja ds. Budżetu i Finansów nie wnosi do przedstawionego planu krytycznych uwag ani innych propozycji, zwłaszcza, że plan ten formuje się u progu IV kwartału, z wykorzystaniem doświadczenia ubiegłych miesięcy 1992 r.; z jednym wyjątkiem, mianowicie Komisja widzi potrzebę racjonalizacji dopłat do działalności bytowej w zakresie hotelu asystenckiego, stołówki pracowniczej i gospodarki mieszkaniowej.

Wniosek końcowy

W świetle przytoczonych uwag Komisja uważa, że przedłożony plan rzeczowo finansowy Uczelni na 1992 r., konstruowany w istniejących uwarunkowaniach, został sporządzony poprawnie i wnioskuję jego pozytywne przyjęcie przez Wysoki Senat.

Mgr W. WYDRYCHIEWICZ uzupełniając przed-

stawione przez Przedmówców informacje dodał, iż prowizorium budżetowe tworzone było w oparciu o przekazaną Uczelni dotację budżetową. Metoda dotacji wykorzystywała algorytm, w którym 70% środków na działalność dydaktyczną zostało przekazane na podstawie wykonania planu z roku 1991. W środkach przeznaczonych na działalność szkół wyższych, Ministerstwo przewidziało rezerwę w wysokości 4,5% dotacji do podziału. Uczelnia wystąpiła więc do MEN (uzasadniając to w sposób rzeczowy) o zwiększenie dotacji na działalność dydaktyczną o kwotę 21 mld zł. Związki Zawodowe - stwierdził następnie Dyrektor - optują za zwiększeniem środków na fundusz płac, natomiast MEN opowiada się za zwiększeniem środków rzeczowych. W opinii Dyrektora są duże szanse na pomyślne załatwienie odwołania, bowiem wniosek był poparty rzeczowymi wyliczeniami dotyczącymi wzrostu kosztów związanych szczególnie ze zwiększeniem naboru studentów na I rok studiów. Jeśli decyzja MEN będzie pomyślna dla Uczelni, nastąpi złagodzenie warunków realizacji proponowanego planu.

Jako pierwszy w dyskusji wystąpił prof. W. CHOLEWA, który podniósł sprawę narzutu na prace naukowo-badawcze. Zdaniem Dyskutanta przyjęcie zbyt wysokiego narzutu prowadzi do paradoksu: Uczelnia mniej zyskuje, bowiem duża liczba osób nie jest zainteresowana realizacją prac badawczych na bazie umów z Uczelnią. Narzut - w opinii Profesora - składa się w dużej części z kosztów ogólnych, ale znaczącą jego część stanowią dopłaty do działalności dydaktycznej, co oznacza, że z kosztów narzutu pokrywana jest część wynagrodzeń pracowników i amortyzacja aparatury przewidzianej do działalności dydaktycznej. Dyskutant zaproponował zmianę tego rozwiązania zmierzającą do obniżenia narzutów. Ponadto zaapelował do Kierownictwa Uczelni o wyraźne określenie losów środków, które w danym roku kalendarzowym jednostka nie wykorzysta. Brak unormowania w tej ostatniej sprawie może spowodować gwałtowne pozbywanie się środków pod koniec roku przez niektóre jednostki, a to z kolei będzie się mijać z racjonalnym ich wykorzystaniem. Następną uwagę prof. W. Cholewy dotyczyła przyjęcia jasnej i zrozumiałej dla wszystkich zasady księgowania wpływów np. z tytułu wypożyczania sprzętu. I ostatnia kwestia, to pytanie Profesora dotyczące zawieszenia funduszu stypendialnego dla studentów-stażystów.

Do powyższych uwag ustosunkowała się mgr L. PIOTROWSKA. Wyjaśniła sprawę tworzenia narzutu powołując się na zasady opracowane przez Radę Ministrów. Wg Jej opinii dyskusję na temat narzutów należałoby ukierunkować na

podjęcie działań zmierzających do zmniejszenia kosztów, a nie wymuszać na Kierownictwie Uczelni, aby koszty działalności badawczej były uwzględniane w mniejszym stopniu. Uczelnia nie może działać przeciw zasadom określonym przez Radę Ministrów. Jeśli Uczelnia uzyska samodzielność w tym względzie, wówczas można będzie przyjąć inną zasadę naliczania narzutu. Ponadto, warto tu przypomnieć, że z roku na rok wysokość narzutu obniża się. W tym roku zakłada się zmniejszenie narzutu o 7%, ponieważ wzrosła sfera działalności badawczej w związku z rewaloryzacją płac.

Jeśli chodzi natomiast o fundusz stypendialny dla stażystów, doktorantów i habilitantów, to fundusz ten tworzony jest z zysku. Skoro brak zysku, to nie ma również możliwości utworzenia takiego funduszu.

Sprawa odpłatności za dzierżawę sprzętu jest uregulowana w zasadach gospodarki finansowej. Z dochodów uzyskanych w danym roku z tej sfery, dana jednostka może wykorzystać 50%, a pozostałe 50% pozostaje w rezerwie na cele ogólnouczelniane.

Podsumowując wypowiedź mgr L. Piotrowskiej JM Rektor prof. W. WINKLER podziękował za rzeczowe wyjaśnienia i zapewnił, że sprawa narzutu będzie w przyszłości dyskutowana, ale na razie obowiązują w tym zakresie przepisy, wg których Uczelnia musi działać.

Po krótkiej wymianie zdań na temat narzutów między prof. W. CHOLEWĄ i mgr L. PIOTROWSKĄ, prof. W. Cholewa zgłosił wniosek formalny o podjęcie próby zróżnicowania narzutów dla dotacji otrzymywanych z KBN oraz prac prowadzonych w wyniku umów z różnymi jednostkami gospodarczymi. Z analizy sytuacji finansowej w tym względzie wynika, że Uczelnia uzyskała 90 mldów zł z budżetu i ok. 13 mldów zł z innych źródeł. Ryzyko finansowe - zdaniem Profesora - związane z obniżeniem narzutu dla tych 13 mldów zł jest znikome, jest natomiast okazją do eksperymentu finansowego.

Prof. W. WINKLER stwierdził, iż w roku bieżącym taki eksperyment nie będzie podejmowany, obowiązują bowiem określone zasady gospodarki finansowej dla uczelni, ustalane centralnie.

Zdaniem prof. A. ZASTAWNEGO, wniosek prof. W. Cholewy jako „próba manipulowania narzutami” jest nie do przyjęcia. Jedynym sposobem jest uszczegółowienie kosztów dla jednostek podstawowych; wówczas narzut będzie automatycznie zanikał i w takim kierunku powinny zmierzać poczynania Władz. Likwidacja narzutu na drobne prace pozyskiwane z różnych jed-

nostek doprowadzi natomiast do tego, że staną się one pracami prywatnymi pracowników.

Prof. J. CHOJCAN zwrócił uwagę na fakt, że nikle środki na dydaktykę dla wydziałów rosną niewspółmiernie do kosztów ogólnych przeznaczonych na działalność dydaktyczną.

Druga sprawa poruszona przez Profesora dotyczyła finansowania wydawnictw naukowych; środki powinny być rozdzielone na wydziały lub instytuty.

Prof. J. SUWIŃSKI poparł wypowiedź Przedmówcy, lecz nie zgodził się z propozycją prof. W. Cholewy w sprawie zróżnicowania narzutów. Zdaniem Profesora należy generalnie dążyć do obniżania składników narzutu, a nie manipulować jego wysokością.

W nawiązaniu do wypowiedzi prof. J. Chojcana, JM REKTOR poinformował, iż w związku ze zmniejszającymi się dotacjami z MEN na działalność wydawniczą postanowiono wstrzymać honoraria za artykuły drukowane w ZN oraz honoraria za prace habilitacyjne. W sprawie wydawania skryptów jest sugestia, aby honoraria były wypłacane za skrypty sprzedawane a nie wydane. O priorytecie wydania skryptów mają decydować Dziekani.

Prof. J. CHOJCAN ponownie wyraził niezadowolone z powodu niskich środków przeznaczonych na działalność dydaktyczną na wydziałach stwierdzając, iż ogólny wzrost dotacji dla Uczelni wynosi 49%, natomiast na wydziały przeznaczają się kwoty większe tylko o 33%.

Mgr L. PIOTROWSKA wyjaśniła, iż środki na cele dydaktyczne na wydziałach nie mogą wzrosnąć o 49%, bowiem płace wzrosły o 72%.

Prof. L. DOBRZAŃSKI pytał ile środków i w jaki sposób rozdzielanych wróci na wydziały z odpłatności za studia wieczorowe i zaoczne.

W odpowiedzi mgr L. PIOTROWSKA poinformowała, że decyzji w tej sprawie jeszcze nie ma. JM REKTOR wyjaśnił, iż sprawa rozdziału tych środków będzie dyskutowana na najbliższym spotkaniu z Dziekanami; wstępnie zakłada się, że 50% środków wróci na wydziały.

Dr W. PILLICH pytał, czy w związku ze zwiększonym naborem należy spodziewać się wzrostu kosztów rzeczowych. Ponadto zwrócił się z prośbą o wyjaśnienie dwóch kwestii: jakie są wpływy z tytułu opłat za studia przez studentów zagranicznych, a jakie koszty oraz czy wysokość dopłaty do żywienia studentów w stołówkach obejmuje również pracowników.

W odpowiedzi mgr L. Piotrowska wyjaśniła, że nakłady uwzględniające zwiększony nabór będą rozliczane w styczniu, a więc nie są ujęte w planie tegorocznym. Kształcenie studentów

zagranicznych - jest refundowane. Dopłata do żywienia pracowników - jest w pozycji „koszty działalności bytowej”. Ponadto mgr L. Piotrowska dodała, że działalność bytowa jest obecnie analizowana przez Komisję ds. Budżetu i Finansów. Zdaniem JM REKTORA koszt obiadu jest obecnie bardzo niski, a ze świadczeń korzysta wiele osób dobrze sytuowanych. Władze Uczelni nie popierają takiego rozwiązania i za zgodą Związków Zawodowych będą proponowane inne zasady dotacji.

Prof. J. PARCHAŃSKI wyraził zaniepokojenie z powodu proporcji funduszy przeznaczonych na stypendia socjalne (8 mldów zł) i stypendia za wyniki w nauce (3 mldy zł). Proponował zmianę proporcji w kierunku stworzenia większej zachęty do nauki.

Ustosunkowując się do tej kwestii Prorektor B. POCHOPIEŃ przypomniał, iż przy opracowaniu Regulaminu Studiów Władze Uczelni sugerowały Samorządowi Studenckiemu zwiększenie zakresu premiowania za wyniki w nauce i środki na ten cel zostały podwyższone zdecydowanie. Zgodnie z przepisami MEN stypendium socjalne i stypendium za wyniki w nauce nie mogą łącznie przekraczać 90% uposażenia asystenta stażysty. Nie ma oczywiście przeszkód, aby dokonać przegrupowań, ale przy przyjętej średniej ocen, więcej środków na stypendia za wyniki w nauce nie można przeznaczyć. Stypendium socjalne jest natomiast naliczane z uwzględnieniem dochodu na 1 członka rodziny studenta.

Zdaniem prof. L. BORCZA dyskusja na temat planu sprowadza się do szczegółowych pytań i wynika często z niezajomości zawitych przepisów finansowych. Proponowany plan można oceniać różnie, zależnie od punktu widzenia, ale należy zdecydowanie stwierdzić, że Władze Uczelni działają w bardzo trudnych warunkach, a mimo to Uczelnia rozwija się, liczba studentów rośnie, płace pracowników zbliżają się do stawek maksymalnych. Patrząc z tego punktu widzenia - powiedział Profesor - działalność Władz Uczelni należy ocenić bardzo pozytywnie; należy przyjąć pogląd wyrażony przez Komisję ds. Budżetu i Finansów, zakończyć dyskusję i przyjąć plan.

Wypowiedź prof. L. Borcza ostudziła zamiary następnych potencjalnych dyskutantów. Jeszcze tylko prof. J. CHOJCAN prosząc ponownie o głos zwrócił uwagę, że wszystkie wystąpienia miały konkretny cel: zwrócenie uwagi na priorytety - głównym zadaniem Uczelni i jej Władz jest zapewnienie przyzwoitych warunków działalności dydaktycznej.

Dyskusję podsumował krótko JM REKTOR. Zwrócił m.in. uwagę, że środki przyznawane na dydaktykę nie zawsze są właściwie wykorzysty-

wane. Uczelnia działa wg określonych zasad, które obowiązują całe szkolnictwo wyższe i ważne jest, że Komisja ds. Budżetu i Finansów będąc ekspertem w tych sprawach, pewnych pozycji nie kwestionuje.

W głosowaniu jawnym Senat przyjął jednomyślnie „Plan rzeczowo-finansowy za rok 1992”.

◆ Kolejną ważną sprawą dla Uczelni było rozpatrzenie projektu „Szczegółowych zasad gospodarki finansowej”. Kryteria podziału środków na wydatki związane z procesem dydaktycznym - przedstawione przez mgr L. PIOTROWSKĄ - są następujące:

1. Wydzielone w planie rzeczowo-finansowym „środki na dydaktykę” o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 1 „Szczegółowych zasad gospodarki finansowej Uczelni”, przeznaczone na wydatki związane z procesem dydaktycznym i kształceniem kadr, przekazywane do dyspozycji dziekanów i kierowników jednostek ogólnouczelnianych i międzywydziałowych mogą być wykorzystane na pokrycie kosztów:

- a) zużycia materiałów,
- b) umorzenia wyposażenia (dawniejsze zużycie przedmiotów nietrwałych),
- c) usług materialnych,
- d) usług remontowych i konserwacji środków trwałych,
- e) usług niematerialnych,
- f) wynagrodzeń bezosobowych,
- g) amortyzacji środków trwałych.

2. Podziału środków dla jednostek podstawowych dokonuje się w następujący sposób:

- z ogólnej kwoty środków przeznaczonych dla jednostek podstawowych wyłącza się kwotę na koszty amortyzacji środków trwałych, która zostanie przekazana jednostkom na pokrycie ich kosztów amortyzacji obliczonych wg wartości za miesiąc styczeń,
- pozostałą część kwoty - po wydzieleniu z niej rezerwy Rektora w wysokości do 5% tej kwoty z przeznaczeniem na dofinansowanie dodatkowych kosztów jednostek (między innymi kosztów Wydziału Matematyczno-Fizycznego związanych z kształceniem studentów innych wydziałów i kosztów powstających w Rybniku) - przydziela się jednostkom wg zasad:
  - 40% ogólnej kwoty przeznaczonej dla jednostek podstawowych przydziela się w oparciu o liczbę efektywnych godzin dydaktycznych jednostki na dany rok akademicki przy przeliczeniu:

1 godzina zajęć laboratoryjnych = 5 godz. wykładów

- 40% ogólnej kwoty przydziela się w oparciu o efektywną liczbę studentów i doktorantów (wg stanu na dzień 31.12 roku poprzedzającego rok budżetowy), liczbę absolwentów studiów (w roku poprzedzającym rok budżetowy) oraz liczbę doktoratów, habilitacji przeprowadzonych w jednostce w roku poprzedzającym rok budżetowy obliczoną wg wzoru:

$$S = 5 \times \text{liczba doktorantów} + \text{liczba studentów studiów dziennych} + 0,5 \times \text{liczba studentów studiów wieczorowych} + 0,3 \times \text{liczba studentów studiów zaocznych i eksternistycznych} + 10 \times \text{liczba doktoratów i habilitacji} + \text{liczba absolwentów studiów dziennych, wieczorowych i zaocznych}$$

- 20% ogólnej kwoty przydziela się w oparciu o potencjał naukowy jednostki obliczony wg wzoru:

$$K = 5 \times \text{liczba zatrudnionych z tytułem naukowym} + 3 \times \text{liczba zatrudnionych ze stopniem dr habilitowanego} + \text{liczba zatrudnionych ze stopniem doktora (wg stanu na dzień 31.12. roku poprzedzającego rok budżetowy)}$$

3. Przydziału środków dla jednostek ogólnouczelnianych i międzywydziałowych dokonuje Rektor w oparciu o ich zadania, zgłoszone potrzeby, z uwzględnieniem stopnia wykorzystania środków w roku poprzednim i wzrostu wielkości środków na dany rok.

Opracowanie zasad podziału środków finansowych - jak stwierdziła mgr L. Piotrowska - wynika z obowiązku ustawowego. Odpowiednie przepisy Rady Ministrów zobowiązują JM Rektora do ustalenia zasad kwalifikowania kosztów bezpośrednich i pośrednich. Także Statut Uczelni zobowiązuje Senat do określenia zasad podziału środków na jednostki podstawowe. Przygotowany dokument nie ma charakteru zamkniętego i może podlegać zmianom wynikającym z uwarunkowań zewnętrznych. Przy opracowaniu zasad opierano się głównie na kryteriach stosowanych przez Radę Główną Szkolnictwa Wyższego, ale także czyniono rozważania w innych uczelniach. Propozycję oceniła Komisja ds. Budżetu i Finansów i jej sugestie zostały uwzględnione. Władze Uczelni zaproponowały utworzenie funduszu rezerwowego z przeznaczeniem na rozwój wydziałów „biedniejszych”.

Opinię Senackiej Komisji ds. Budżetu i Finansów w tej sprawie przedstawił jej przewodniczący prof. St. MIERZWIŃSKI. Treść tej opinii jest następująca:

OPINIA

Senackiej Komisji ds. Budżetu i Finansów o projekcie „Szczegółowych zasad gospodarki finansowej Politechniki Śląskiej”

Zdaniem Komisji „Zasady gospodarki finansowej Uczelni” powinny m.in. być pomocne w racjonalnym przydzielaniu środków jednostkom Uczelni oraz ułatwić tym jednostkom racjonalne wydatkowanie środków i oszczędne gospodarowanie zasobami.

Jednym z najważniejszych elementów gospodarki finansowej jest racjonalizacja kosztów wynagrodzeń, (które stanowią ok. 72% dotacji). Ten aspekt kosztów nie znajduje wyrazu w rozważanych „Zasadach” i należałoby go podjąć w najbliższej przyszłości i włączyć do „Zasad”.

Przy analizowaniu projektu „Zasad” zwrócono szczególną uwagę na:

- zapewnienie jednostkom organizacyjnym odpowiedzialnej samodzielności w zakresie gospodarki finansowej;
- konsekwentne wprowadzenie w całej Uczelni rozliczania kosztów w sposób przypisujący je do jednostek, w których powstają (dotyczy to np. kosztów energii i kosztów eksploatacji budynków rozliczanych w kategorii „kosztów ogólnych”, które teraz są stopniowo deglomerowane).

Istnieje duża trudność w doborze kryteriów rozdziału środków przeznaczonych na działalność dydaktyczną, w sposób korzystnie stymulujący ich efektywne wykorzystywanie przez wydziały. Wynika to głównie z istniejącego stanu zróżnicowania kadrowego, organizacyjnego i zasobów poszczególnych wydziałów oraz drastycznego niedoboru środków i powoduje dużą dysproporcję w kosztach kształcenia studentów na poszczególnych wydziałach. W tej sprawie zaproponowano analizę symulacyjną trzech dodatkowych wariantów zestawu kryteriów dla dokonania wyboru przejściowego i docelowego sposobu podziału środków.

Ostatecznie na spotkaniu Dziekanów i Komisji w dniu 15.09.1992 r., Dziekani opowiedzieli się za wariantem, w którym przydziela się:

- 40% kwoty wg liczby godzin dydaktycznych
- 40% kwoty wg liczby studentów przeliczeniowych
- 20% kwoty wg potencjału naukowego

W wyniku przeprowadzonych symulacji łącznie siedmiu wariantów zwrócono uwagę, że największe zróżnicowanie i dysproporcje w przydzielanych wydziałom środkach na dydaktykę powodują kwoty na pokrycie kosztów amortyzacji

środków trwałych, przydzielane wg faktycznych kosztów na wydziałach. Utwierdza to znaczne dysproporcje w kosztach kształcenia studentów na poszczególnych wydziałach.

Amortyzacja środków trwałych powinna być traktowana jako normalny koszt, przede wszystkim koszt wydziałowy, podlegający racjonalizacji przez sam wydział, a nie jako automatyczna dotacja, która pochodzi ze wspólnej puli całej Uczelni. Warto sobie uświadomić, że środki na amortyzację angażują blisko połowę środków budżetowych przeznaczonych na działalność dydaktyczną, i że z odpisów amortyzacyjnych jednostek pochodzą środki inwestycyjne na zakup aparatury i urządzeń w tych jednostkach. Nie chodzi tu więc o jakieś dyskryminowanie zasobnych wydziałów, ale o normalne gospodarowanie środkami. Rozdział dotacji na dydaktykę powinien wynikać z ujednoczonych wskaźników potrzeb i każdy wydział powinien rozważyć, na jakie inwestycje go stać.

Z uwagi na aktualną sytuację proponuje się w 1992 r. przyjąć jeszcze automatycznie pełne pokrycie kosztów amortyzacji (wg wartości w styczniu 92). Natomiast w latach następnych, poczynając od 1993 r., należy zmierzać do przebudowy zasad, aby koszt amortyzacji był traktowany jak normalny koszt, obciążający budżet wydziału.

Aby jednak przynajmniej w części zniwelować dysproporcje zaistniałe na skutek przyjętego dla 1992 r. sposobu rozliczania kosztów amortyzacji, proponuje się na bieżący rok następującą zasadę rozdziału środków inwestycyjnych powstających z odpisów amortyzacyjnych (§ 8 ust. 3 poz. 1 „Zasad”), a mianowicie:

Wydziały, które na skutek przyjętej zasady podziału środków na dydaktykę są „poszkodowane”, otrzymają 60% swoich odpisów amortyzacyjnych wg nowej wersji p. 3.1 w § 8 „Zasad”, a pozostałe wydziały według dotychczasowej stawki ok. 40%. Pozostająca stąd pula środków inwestycyjnych utworzy dodatkowy fundusz będący w dyspozycji Rektora do dodatkowego rozdziału pomiędzy jednostki o małym nasyceniu aparaturowym.

Biorąc pod uwagę wszystkie wymienione powyżej sprawy Komisja uważa, że nieodzowna jest dalsza modyfikacja zasad gospodarki finansowej Uczelni. Rozważany projekt zasad można uważać jako aktualny na najbliższy okres. Do projektu tego Komisja zaproponowała zmiany i uzupełnienia ujęte w załączniku do opinii. Zmiany te zostały wprowadzone do nowej przedkładanej Senatowi wersji „Zasad”.

Podsumowanie

1. Przedstawiony projekt „Szczegółowych zasad gospodarki finansowej Politechniki Śląskiej”

kiej" proponuje się przyjąć na 1992 r. z uwzględnieniem podanych w niniejszej opinii uwag odnośnie rozliczania kosztów amortyzacji środków trwałych i przekazywania odpisów amortyzacyjnych na środki inwestycyjne jednostek.

2. *Potrzebne jest zaktualizowanie w krótkim czasie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Uczelni, uwzględniających również racjonalizację gospodarki osobowym funduszem płac oraz dalsza racjonalizacja zasad rozdziału środków budżetowych i rozliczania kosztów.*
3. *Potrzebne jest wprowadzenie regularnych roboczych spotkań Kierownictwa Uczelni z Kierownikami jednostek organizacyjnych w sprawach finansowych".*

Do zacytowanej opinii Komisja dołączyła „Załącznik”, który zawiera 11 uwag szczegółowych.

W dyskusji nad „Zasadami gospodarki finansowej Uczelni” wzięli udział: prof. T. GLINKA, prof. F. KRASUCKI, mgr L. PIOTROWSKA, prof. J. SUWIŃSKI, prof. W. WINKLER, prof. J. CHOJCAN, prof. L. DOBRZAŃSKI i dr A. SOBAŃSKI. Zwracano uwagę m.in. na:

- nieprecyzyjne określenie zasad obliczania godzin laboratoryjnych (1 godz. lab. = 5 godz. wykładu + wsp. proporcjonalny do liczby grup);
- wprowadzenie w miarę stabilnych zasad rozliczania środków amortyzacji (ew. decyzje o zmianach nie mogą być podejmowane bez udziału Dziekanów);
- nieuwzględnianie liczby studentów I roku w bilansie, lecz podwójonej liczby studentów II roku;
- niekaranie tych jednostek, które inwestują;
- zbyt wysoki wskaźnik rozliczeniowy w odniesieniu do pracowników z tytułem naukowym (zaproponowano wskaźnik równy 5, tj. taki jaki stosuje Ministerstwo).

Wszyscy dyskutanci opowiedzieli się za przyjęciem proponowanych „Zasad” na rok bieżący. Zgłoszone uwagi powinny być jednak uwzględnione - zdaniem dyskutantów - w odniesieniu do lat przyszłych. JM Rektor prof. W. WINKLER oświadczył, że na przełomie października/listopada odbędzie się spotkanie Władz Uczelni z Dziekanami, na którym przedyskutowane zostaną te zagadnienia.

W głosowaniu jawnym Senat przyjął jednomyślnie „Zasady gospodarki finansowej na rok 1992”.

◆ W „sprawach bieżących” poruszono następujące problemy:

• Prof. A. ZASTAWNY zgłosił zastrzeżenia do Regulaminu Studiów z powodu nieuwzględnienia wniosku, który zgłosił (dotyczył on zmiany zapisu par. 10, p. 5: jest - „3-krotna nieusprawiedliwiona nieobecność”, miało być - „1/5 zajęć nieobecnych nieusprawiedliwionych”).

• Dr A. SOBAŃSKI przedstawił Stanowisko NSZZ „Solidarność” w sprawie okresowej oceny nauczycieli akademickich.

A oto pełna treść tego „S t a n o w i s k a”: Komisja Zakładowa NSZZ „Solidarność” Politechniki Śląskiej stwierdza, że podjęta w wyniku Zarządzenia 21/91/92 J.M. Rektora Politechniki Śląskiej z dnia 25.03.92 r. okresowa ocena działalności nauczycieli akademickich nie została przeprowadzona i zakończona zgodnie z wymogami Statutu, a w szczególności:

1. *Na wielu Wydziałach nie spełniono wymogu § 121 p. 7 Statutu „Wynik oceny w formie pisemnej przedstawiony jest ocenianemu i dziekanowi wraz z uzasadnieniem”.*

2. *W wielu przypadkach informacje o ocenie nauczycieli z grupy asystentów, adiunktów i wykładowców przekazane zostały przez dziekana, który dla tych pracowników stanowił miał instancję odwoławczą. Uniemożliwiło to formalne dochowanie wymaganego trybu.*

3. *W szeregu przypadków podjęto działania, będące skutkiem negatywnej oceny pracownika, przed jej doręczeniem i uniemożliwieniem odwołania.*

Komisja Zakładowa oczekuje, że odchylenia te zostaną w możliwie krótkim terminie naprawione, a zgodnie z komunikatem ze spotkania Władz Uczelni ze Związkami Zawodowymi z dnia 3.04.92 zostaną podjęte prace nad opracowaniem regulaminu „okresowej oceny nauczycieli akademickich”.

Następnie dr A. SOBAŃSKI poinformował o stanowisku NSZZ „Solidarność” w sprawie zasad i trybu wprowadzenia regulacji wynagrodzeń. Sprawa ta w dalszym ciągu bulwersuje środowisko akademickie. Od października zamierzono wprowadzić następną podwyżkę, o czym wiadomo było nieoficjalnie. W związku z powyższym Komisja Zakładowa przyjęła postanowienie, w którym ustosunkowuje się przede wszystkim do wykonania uchwały Senatu z dnia 6.07.92 r.

Wyrażamy sprzeciw wobec sposobu wykonania punktu 3.2 uchwały Senatu Politechniki Śląskiej z dn. 6.07.92 r. w sprawie zasad i trybu wprowadzenia regulacji wynagrodzeń zasadniczych pracowników, nie będących nauczycielami akademickimi.

Uważamy, że przyznanie maksymalnych sta-

wek wynagrodzenia zasadniczego dla wszystkich pracowników pełniących funkcje kierownicze w administracji Politechniki Śląskiej naruszyło zapis ww. punktu „nie stosowanie indywidualnego wnioskowania dla tych grup pracowników wiąże się z zachowanymi systemami premiowania, dającymi możliwość bieżącej oceny oraz niedawną weryfikacją zatrudnienia w tych grupach, opartą na ocenie przydatności tych pracowników.

Równocześnie nie możemy zaakceptować powyższego działania, jako wynikającego ze „szczególnie uzasadnionych indywidualnych przypadków”, zwłaszcza, że żadne takie przypadki poza stanowiskami kierowniczymi nie są Związkowi znane.

Związek oczekuje od Kierownictwa Uczelni podjęcia działań, które przywrócą naruszone proporcje płacowe pomiędzy wszystkimi grupami pracowników poprzez podniesienie ich do górnej granicy stawek przewidzianych taryfikatorem.

Ponadto protestujemy przeciwko kolejnemu pomijaniu udziału Związku w obecnie kontynuowanych regulacjach płacowych, co pozostaje w sprzeczności z Ustawą o Zw. Zawodowych”.

- JM Rektor prof. W. WINKLER nawiązując do wystąpienia dra A. Sobańskiego zwrócił się z prośbą, aby NSZZ „S” dołączył do swojego „Stanowiska” wykaz wydziałów i instytutów (katedr), w których została naruszona zasada oceny kadr. JM Rektor przyznał, iż pominięcie Związków Zawodowych przy omawianiu spraw związanych z kolejną podwyżką jest uchybieniem. W odniesieniu do drugiego stanowiska wyrażonego przez Komisję Zakładową NSZZ „S” JM Rektor poinformował, że wyrazi swój pogląd po zapoznaniu się ze szczegółami sprawy.

- Dr B. PALUCHIEWICZ poparła w pełni stanowisko NSZZ „Solidarność” stwierdzając, że jest ono zbieżne ze stanowiskiem ZNP. Prosiła o ponowne rozpatrzenie kryteriów oceny. W sprawie regulacji płac ZNP wystosował odpowiednie pismo do Rektora. Na Kolegium Rektorskim - stwierdziła B. Paluchiewicz - padło zapewnienie, że zostały zgromadzone odpowiednie środki, które umożliwią przyznanie wszystkim nauczycielom akademickim górnych stawek, z zastrzeżeniem decyzji Dziekanów. Wystosowano odpowiednie pismo do Dziekanów w tej sprawie, ale decyzji nie konsultowano ze Związkami Zawodowymi.

- Mgr W. WYDRYCHIEWICZ wyjaśnił, iż formalnie sprawa nie jest regulacją płac, lecz podwyżką i decyzje płacowe mieszczą się w ramach obowiązującego taryfikatora. Ponadto wpłynęło ok. 90 wniosków indywidualnych kie-

rowników jednostek organizacyjnych. Nie są one na razie rozpatrywane indywidualnie, gdyż Władze Uczelni zastanawiają się nad możliwością ich kompleksowego załatwienia. W przypadku braku możliwości finansowych Uczelni, zostaną rozpatrzone wnioski o przeszeregowania indywidualnie. Zdaniem Dyrektora opinia Związków Zawodowych przy podwyżce płac dla nauczycieli akademickich nie jest wymagana, jest ona natomiast konieczna dla wszystkich stanowisk spoza tej grupy z wyłączeniem dyrektora administracyjnego, jego zastępców i kwestora.

- JM REKTOR przedstawił informacje dotyczące pracy Senatu w najbliższym okresie (uroczystość nadania tytułu doktora honoris causa, inauguracja roku akademickiego, pierwsze zwyczajne posiedzenie w r.ak. 1992/93) oraz o pracy przedstawicieli Pol. Śl. w Brukseli (prof. W. WINKLER i prof. A. AJDUKIEWICZ) przy rozpatrywaniu wniosków badawczych finansowych przez EWG. Z początkiem listopada zostanie zorganizowane spotkanie, na którym będą przekazane sugestie w zakresie składania takich wniosków przez pracowników Uczelni oraz kryteria stosowane przy ich ocenie.

- Prorektor prof. B. POCHOPIEŃ - w związku z rozpoczęciem nowego roku akademickiego - poinformował o stanie liczebnym studentów. W roku ak. 1992/93 w Uczelni kształcić się będzie ok. 12 000 studentów, w tym na I roku ok. 5000, na studiach dziennych - 9 600, na studiach wieczorowych i zaocznych - 900 a na studiach nauczycielskich - ok. 200. Druga informacja Prorektora dotyczyła wymagań kadrowych, które stawia uchwała Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego. Wymagania te powinny być spełnione do końca r.ak. 1992/93. Dotychczasowy bilans wskazuje na to, że w nowy rok akademicki wkraczamy bez spełnienia tych wymogów na następujących kierunkach: Elektronika, Inżynieria Środowiska, Mechanika i Budowa Maszyn, Automatyka i Robotyka na Wydz. MT oraz Inżynieria Materiałowa, Metalurgia, Zarządzanie i Transport.

- Prof. L. DOBRZAŃSKI zaprosił na uroczystość odsłonięcia tablicy pamiątkowej w rocznicę śmierci Profesora F. Stauba.

- ♦ Posiedzenie Senatu zakończono tradycyjnym przyjęciem protokołu z poprzednich obrad.

DOKTORAT HONORIS CAUSA Politechniki Śląskiej dla Profesora Tadeusza ZAGAJEWSKIEGO

29 września 1992 r. o godz. 12.00 w auli im. W. Kuczewskiego odbyła się podniosła uroczystość związana z nadaniem zaszczytnego tytułu doktora honoris causa prof. zw. drowi inż. Tadeuszowi ZAGAJEWSKIEMU. Tytuł ten przyznał Senat Pol. Śl. na posiedzeniu w dniu

4 maja 1992 r., na wniosek Rady Wydziału Automatyki, Elektroniki i Informatyki oraz Rady Wydziału Elektrycznego. W uzasadnieniu wniosku czytamy: „W uznaniu zasług dla rozwoju Politechniki Śląskiej, a w szczególności tworzenia kierunków „Radiotechnika”, „Elektronika”, „Elektronika przemysłowa” i „Automatyka” oraz organizowanie Wydziału Automatyki, Elektroniki i Informatyki nadać tytuł doktora honoris causa Politechniki Śląskiej”.

Profesor T. Zagajewski urodzony w 1912 r. we Lwowie jest absolwentem Wydziału Mechanicznego (Oddział Elektrotechniczny) Politechniki Lwowskiej. Po ukończeniu studiów pracował w Państwowych Zakładach Tele-Radio w Warszawie, a następnie od 1939 r. w Katedrze Radiotechniki Politechniki Lwowskiej, kierowanej przez prof. J. Groszkowskiego. W 1945 r. przybywa do Gliwic i bierze udział w organizowaniu Katedry Radiotechniki na Wydziale Elektrycznym nowo powstałej Politechniki Śląskiej. W swojej bardzo bogatej karierze naukowej pełnił m.in. funkcje: Dziekana Wydziału Elektrycznego (1955-56), Prorektora ds. Nauki (1956-69), Dziekana Wydziału Automatyki (1964-68), Kierownika Katedry Elektroniki Przemysłowej (1954-65) oraz Dyrektora Instytutu Elektroniki. Jest członkiem rzeczywistym Polskiej Akademii Nauk i wychowawcą licznych pokoleń magistrów inżynierów elektroników, inicjatorem powstania w Polsce nowej dziedziny nauki i techniki - elektroniki przemysłowej, twórcą szkoły naukowej w dziedzinie analizy nieliniowych układów elektronicznych i zastosowań układów elektronicznych w miernictwie i technologii, reprezentowanej przez 7 wychowanków - samodzielnych pracowników naukowych i promotorem 15 przewodów doktorskich. Autor ponad 60 publikacji naukowych (ok. 30 w językach obcych), 6 książek w kilku wydaniach (w tym jedna tłumaczona na język rosyjski), Członek Komitetu Elektroniki i Telekomunikacji PAN, członek założyciel i członek honorowy Polskiego Towarzystwa Elektrotechniki Teoretycznej i Stosowanej, a w latach 1975-77 przewodniczący Zarządu Głównego tego Towarzystwa. W uznaniu zasług wielokrotnie wyróżniany odznaczeniami i medalami państwowymi. W 1983 r. Profesor przeszedł na zasłużoną emeryturę, ale z nauką i Uczelnią nie stracił kontaktu.

Akt nadania tytułu doktora honoris causa poprzedziło wystąpienie honorowego promotora prof. Stanisława MALZACHERA, który przedstawił dorobek naukowy, dydaktyczny i organizacyjny Profesora. Po wręczeniu dyplomu przez JM Rektora, gratulacje i życzenia Profesorowi złożyli: prof. A. FILIPKOWSKI - Prorektor Politechniki Warszawskiej, prof. K. GIBIŃSKI - Prezes Katowickiego Oddziału PAN, prof. S. WĘG-

RZYN w imieniu IV Sekcji PAN, prof. P. WACH. - Rektor WSI Opole, prof. J. OSIOWSKI - członek Prezydium Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego, dr A. SOBĄŃSKI - Przew. NSZZ „Solidarność” w Politechnice Śląskiej i prof. T. TEODOROWICZ-TODOROWSKI - profesor emerytowany. Profesor T. ZAGAJEWSKI wygłosił następnie wykład na temat historii rozwoju elektroniki i jej roli w życiu ludzkości.

Niespodzianką było wręczenie prof. T. Zagajewskiemu dyplomu doktora nauk technicznych (Profesor uzyskał stopień doktora w 1946 r. w Politechnice Warszawskiej, lecz dyplomu nie zdołano Mu wcześniej wręczyć).

W uroczystości brali udział licznie zgromadzeni wychowankowie i współpracownicy Profesora, delegacje wyższych uczelni, przedstawiciele przemysłu oraz rodzina, z synem Adamem - znanym poetą, zamieszkałym w Paryżu.

Po zakończeniu oficjalnej uroczystości odbyło się spotkanie w sali posiedzeń Senatu, podczas którego kontynuowano składanie gratulacji z okazji przyznania tytułu honorowego i zbliżającego się jubileuszu 80-lecia Profesora. Życzenia i gratulacje dla Ojca przekazał również Adam Zagajewski. Z prawdziwą satysfakcją i wzruszeniem przekazujemy Szanownym Czytelnikom pełną treść tego wystąpienia (za zgodą Autora):

W naszym stuleciu stosunki między ojcami i synami są napięte. Kilka dni temu byłem w Pradze; nie mogłem nie myśleć o Franzu Kafce i jego słynnym, oskarżycielskim „Liście do ojca”. Nie trzeba jechać do Wiednia, by pamiętać o doktorze Freudzie i jego wizji rodziny jako gniazda żmij, w którym dzieci kochają się w rodzicach ale i nienawidzą rodziców. Pokolenia, zamiast żyć w pokoju i uczyć się jedno od drugiego, walczą ze sobą. Jakby nie było dość dwu wojen światowych, wojna szaleje wewnątrz rodziny. W krajach, w których psychoanaliza poczyniła stokroć większe postępy niż w Polsce, pojawiają się książki pisane przez synów i będące obszernymi, pełnymi szczegółów, dat i adresów aktami oskarżenia, wymierzonymi w ojców! Ojcowie są tam przedstawiani jako tyrani, źli bogowie, Hitlerowie w skali jednego mieszkania.

Gdyby był wierny tej linii postępowania, powinienem świecić nieobecnością podczas dzisiejszych uroczystości, albo - jeszcze gorzej - zepsuć ją szyderczymi uwagami i kwaśną miną zbuntowanego syna. Jeżeli tego nie czynię, to z dwu powodów; po pierwsze dlatego, że nie lubię tej mody na nienawiść do własnych rodziców, po drugie zaś mój ojciec - jak się o tym przekonywałem krok po kroku, dziesięciolecie po dziesięciolecie - jest człowiekiem nadzwyczajnym, wyjątkowym.

Dziękuję Senatowi Politechniki Śląskiej za to, że przyznał mojemu ojcu doktorat honoris causa, dzięki temu bowiem ja zyskałem okazję publicznego wypowiedzenia moich uczuć, wypowiedzenia mojej wdzięczności wobec ojca. A prywatnie nie wolno mi było tego zrobić nigdy, ponieważ - jak wiedzą ci z państwa, którzy go dobrze znają - on na to nie pozwala, jest skromny w sposób naturalny i głęboki i po prostu nie życzy sobie, by go chwalono w jego obecności. Rozumiem, domyślam się, że i państwo mieliście z tym kłopoty i że wobec tego pomysł przyznania ojcu honorowego stopnia doktorskiego nasunął się jako jedyny w gruncie rzeczy sposób zmuszenia go do uważnego wysłuchania pochwał skierowanych pod jego adresem. Pochwał - a raczej zwykłej konstatacji, zwyczajnego opisu, stwierdzenia faktu.

Nie potrafię, rzecz jasna, ocenić kwalifikacji zawodowych ojca, zanadto oddaliłem się od reprezentowanej przezeń domeny profesjonalnej. Wiem za to doskonale, kim jest jako człowiek. Jest kimś fundamentalnie dobrym i prawnym. Właśnie to słowo - prawość - zdaje się określać go najlepiej. A przy tym, jakby nie dość było tego, co już jest rzadkie, jest w sposób zupełnie wyjątkowy, zupełnie fenomenalny pozbawiony tych grubych zasłon miłości własnej i narcyzmu, którymi natura otacza nieraz swoje najdoskonalsze nawet produkty. Jest - jak już wspomniałem - skromny i zwyczajny, szczerzy i dowcipny. Chętniej przyznaje się do - wymyślonych zwykle - pomyłek niż do zasług. Ba, co ja mówię, do zasług nie przyznaje się nigdy. Ale nawet i w tym nie ma cienia obłudności. Znamy przecież wszyscy świętoszków, co skromnie spuszczaają oczy, lecz czynią to tylko po to, by wyludzić jeszcze więcej nagród i pochwał, znamy Tartuffe'ów, którzy umartwiają się i z góry wiedzą, jakie im to przyniesie korzyści.

Mój ojciec taki nie jest: zaprzecza wszystkim regułom psychologii. On naprawdę jest skromny. Cechuje go prostota, jaka dana jest nielicznym. W moich wędrówkach po świecie spotkałem może jedną tylko osobę obdarzoną tego rodzaju prostotą, prostotą która bierze się z wielkości i z siły, a nie z małości, ignorancji i lęku - Józefa Czapskiego, bardzo wybitnego malarza i pisarza. Jest także dyskretny. Obawiam się, że o wielu jego zasługach i czynach nigdy się nie dowiem. Od niego - na pewno nie. Tak właśnie, dzielnie i dyskretnie, przeszedł przez cztery dekady komunizmu, starając się przez cały czas bronić rzeczy - znowu - najprostszych: prawdomówności, lojalności, rzetelności zawodowej, pracowitości, niezależności osobistej. Nigdy nie należał do partii komunistycznej i dzięki niemu wiedziałem od najmłodszej

niejszej młodości, że do takiej partii, zniewalającej umysł, upokarzającej ludzi a nawet rzeczy, nie wolno się zapisywać. Dziwnym trafem - a może wcale nie takim dziwnym - nie należy teraz do tych, co z pianą na ustach domagają się prześwietlenia każdego życiorysu. Z mądrości bierze się umiarkowanie - i on jest umiarkowany, sprawiedliwy.

Państwo znacie mojego ojca z Uczelni, która jest ważną częścią jego życia, ja zaś znam go z bardziej intymnego obszaru życia rodzinnego, gdzie był i jest równie nadzwyczajny. Nam, dzieciom, poświęcał zawsze mnóstwo uwagi. Zbudował dla mnie radio kryształkowe, kleił i wycinał ozdoby na choinkę i zabawki w czasach wielkiej biedy. Pomagał - i pomaga nadal - tym, którzy potrzebowali pomocy i w ogóle wszystkim. Nawet dzisiaj nie jest mi łatwo przekonać go, że nie musi mnie odprowadzać na dworzec gdy jadę porannym ekspresem do Warszawy. Bez słowa skargi opiekował się latami moją chorą, słabnącą matką - moją mamą, o której tutaj przecież muszę powiedzieć słowo, jako że należała w sposób tak ścisły i oczywisty do życia mojego ojca przez ponad pięćdziesiąt lat.

Tak niezwykle konglomerat cnót - złączenie szlachetności ze skromnością i inteligencją, a nawet pewnym talentem literackim (jego lakoniczne listy i kartki pocztowe, których tak wiele dostałem od niego i w Europie Zachodniej i w Stanach Zjednoczonych, są zawsze eleganckie i dowcipne) byłby może nie do pomyslenia - i nie do uwierzenia dla kogoś, kto nigdy się z nim nie zetknął - bez jeszcze jednej właściwości, zupełnie kapitalnej, mianowicie poczucia humoru. Święci pozbawieni tego witalnego daru zamieniają się w fanatyków. Mój ojciec nie ma w sobie nic z fanatyka. Jest pogodnym, uroczym mężczyzną, który lubi się śmiać i rozśmieszać innych. Dzięki temu jego niezwykle zalety nie wprawiają nas w zakłopotanie.

Dziękuję się zwykle za to, co ktoś zrobił. Korzystam z tego prawa i dziękuję ojcu, za wszystko co zrobił, dla innych i dla mnie także. Nie dziękuję się zazwyczaj za to, kim ktoś jest. Ale ja i za to jestem mu wdzięczny - za to, że jest jaki jest i że ma poczucie humoru, toleruje moje niedostatki i nigdy nie wprawia mnie w zakłopotanie.

Nauka

◆ W dniach 23-25 września br. na Wydziale Automatyki, Elektroniki i Informatyki odbyło się II Międzynarodowe Seminarium MEASUREMENT SYSTEMS AND NETWORKS. Sponsorem seminarium był Institute of Electrical and

Electronics Engineers - Poland Section, a organizatorem Politechnika Śląska. Program Seminarium składał się z pięciu sesji, na których ogłoszono łącznie 21 referatów, w tym 11 przez uczestników zagranicznych (Austria, Czecho-Słowacja, Rosja, Rumunia, Ukraina, Węgry, Wielka Brytania). Referaty zaproszone ogłosili: I. MELLOR (University of Durham, UK) - „Time Critical Networks for Industrial Communications”, A. NIEDERLIŃSKI (Politechnika Śląska) - „A PC Instrument for Process Identification” oraz R. JACHOWICZ (Politechnika Warszawska) - „Sensors - Sources of Signals for Measurement Systems”. Przewodniczącym Seminarium był Jerzy W. SOBSTEL (Pol. Śl.), przewodniczącym Międzynarodowego Komitetu Programowego - John H. MILNER (The City University, London), a sekretarzem - Barbara KOCHOWSKA (Pol. Śl.). W czasie trwania seminarium w budynku Wydziału Automatyki, Elektroniki i Informatyki czynna była wystawa pn. SYSTEMY I SIECI POMIAROWE.

◆ Z okazji nadania tytułu doktora honoris causa Politechniki Śląskiej profesorowi Tadeuszowi ZAGAJEWSKIEMU i 80-lecia Jego urodzin, Instytut Elektroniki Politechniki Śląskiej zorganizował jubileuszową sesję naukową pn. PROBLEMY WSPÓŁCZESNEJ ELEKTRONIKI. Sesja odbyła się 30 września br. w gmachu Wydziału Automatyki, Elektroniki i Informatyki. Otwarcia sesji dokonał o godz. 10.00 Dziekan Wydziału prof. Jan CHOJCAN. W czasie SESJI PLENARNEJ, której przewodniczył prof. Adam MACURA ogłoszono 4 referaty. O godz. 14.00 rozpoczęły się dwie SESJE TEMATYCZNE: „Układy i systemy elektroniczne”, której przewodniczył prof. Leon LASEK (6 referatów) oraz „Badania nieniszczące” pod przewodnictwem prof. Stanisława MALZACHERA (5 referatów).

◆ Dla uczczenia pamięci prof. Fryderyka STAUBA - doktora honoris causa Politechniki Śląskiej, na Wydziale Mechanicznym Technologicznym zorganizowano 28 września br. konferencję naukową nt. NOWOCZESNE OSIĄGNIĘCIA METALOZNAWSTWA. Konferencję otworzył Dziekan Wydziału prof. Leszek A. DOBRZAŃSKI. Obrady plenarne, w czasie których ogłoszono 7 referatów, prowadził Przewodniczący Komitetu Nauki o Materiałach PAN prof. Zbigniew BOJARSKI. W Sesji posterowej zaprezentowano 9 referatów. Dwa dni później, tj. 30 września odbyła się na tym samym Wydziale Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. ACHIEVEMENTS IN THE MECHANICAL AND MATERIAL ENGINEERING. W sesjach plenarnych tej konferencji ogłoszono 18 referatów, a następnich 9 zaprezentowano w sesji posterowej.

W obu konferencjach brało udział ok. 120 u-

czestników, w tym: 11 gości zagranicznych (Chiny, Czecho-Słowacja, Holandia, Norwegia, Ukraina, Węgry, Wietnam, Włochy i USA) i 45 profesorów ze wszystkich krajowych uczelni technicznych oraz instytutów naukowych. Konferencje odbyły się pod patronatem JM Rektora prof. W. WINKLERA i Przewodniczącego Komitetu Nauki o Materiałach PAN prof. Z. BOJARSKIEGO. Obecny był Przewodniczący Komitetu Metalurgii PAN prof. Stanisław GORCZYCA. Referaty zostały opublikowane w materiałach konferencyjnych (3 tomy).

TYTUŁ I STOPNIE NAUKOWE

◆ 24 września br. prof. dr hab. inż. Wiesław SZEJA z Katedry Technologii Chemicznej Węgla i Ropy Naftowej (RCh) otrzymał w Belwedrze tytuł naukowy profesora.

◆ Stopień doktora uzyskał mgr inż. Bolesław MACHULEC z Katedry Podstaw Procesów Metalurgicznych (RM - 8.09.92 r., promotor - prof. dr hab. inż. Remigiusz SOSNOWSKI).

Gratulacje!

WSPÓŁPRACA Z ZAGRANICĄ

◆ *W y j a z d y, p r z y j a z d y*

• We wrześniu br. 90 pracowników Uczelni wyjechało za granicę. Wykaz krajów wraz z liczbą osób wyjeżdżających (w nawiasach) przedstawia się następująco: Czecho-Słowacja (27), RFN (20), Wielka Brytania (10), Francja (7), Austria (5), Ukraina (5), Belgia (4), Holandia (3), Rosja (3), Dania (2), Węgry (2), Bułgaria (1) i Rumunia (1). A oto cel wyjazdów: konferencje - 51 osób, staże - 13, wymiana bezdewizowa - 12, konsultacje - 5, praca - 2, inne powody - 7 osób.

• W tym samym miesiącu do Uczelni przybyło 25 osób z różnych ośrodków zagranicznych, w tym: z Ukrainy - 19, z Czecho-Słowacji - 3 oraz z Estonii, Niemiec i Wietnamu po 1 osobie. 19 osób odwiedziło Uczelnię na zaproszenie, 5 - w ramach wymiany bezdewizowej i 1 osoba przybyła na staż.

◆ *Z a s a d y i w a r u n k i* oraz tryb kierowania pracownikami Politechniki Śląskiej za granicę w celach naukowych, dydaktycznych i szkoleniowych (Uchwała Senatu z dnia 8.06.92 r.).

Senat Politechniki Śląskiej w Gliwicach działając w oparciu o odpowiednie przepisy,

a także na podstawie par. 36 ust. 2 Statutu wprowadza następujące zasady wyjazdów zagranicznych pracowników Politechniki Śląskiej.

I. 1. Politechnika Śląska może skierować pracownika za granicę dla:

- 1) prowadzenia badań naukowych,
- 2) podejmowania działalności dydaktycznej,
- 3) szkoleniowych na:
  - a) studia wyższe,
  - b) studia doktoranckie,
  - c) studia podyplomowe,
  - d) staże habilitacyjne,
  - e) staże naukowe i artystyczne oraz specjalizacje zawodowe,
  - f) kursy językowe i inne kursy podnoszące kwalifikacje zawodowe,
  - g) praktyki zawodowe.

2. Decyzję o skierowaniu pracownika za granicę w celach, o których mowa w ust. 1 podejmuje Rektor na udokumentowany wniosek pracownika pozytywnie zaopiniowany przez Radę Wydziału.

3. Zakres świadczeń, jakie może uzyskać pracownik kierowany za granicę określa Zarz. MEN z dn. 3 października 1991 r. (MP Nr 34, poz. 265). Rektor może zawrzeć z pracownikiem umowę, w której ustala się zakres świadczeń, warunki i zasady zwrotu wypłaconych świadczeń. Umowa ta powinna być parafowana przez kierownika jednostki oraz Dziekana Wydziału.

4. Projekt umowy oraz wniosek zainteresowanego należy złożyć w Dziale Współpracy z Zagranicą z zachowaniem 1,5 miesięcznego terminu wyprzedzenia przed planowanym wyjazdem.

5. Decyzja Rektora o skierowaniu pracownika za granicę w celach, o których mowa w pkt I ust. 1 jest równoznaczna z:

- 1) udzieleniem urlopu szkoleniowego przy wyjazdach na okres nie przekraczający 1 miesiąca,
- 2) udzieleniem urlopu bezpłatnego na okres wyjazdu przekraczający miesiąc,
- 3) udzieleniem urlopu taryfowego w przypadku wyjazdu w ramach grantów prowadzonych poza Uczelnię.

6. Okres pobytu pracowników Politechniki Śląskiej w celach naukowych w ramach urlopu bezpłatnego nie powinien przekroczyć 3 lat. W uzasadnionych wypadkach w celu zakończenia prac prowadzonych w ośrodku zagranicznym Rektor może wyrazić zgodę na przedłużenie pobytu nie więcej niż na 1 rok.

7. Pracownikom kierowanym za granicę w celach naukowych oraz dydaktycznych, o których mowa w pkt I ust. 1, okres pobytu za granicą zalicza się do okresu zatrudnienia w kraju, od którego zależą uprawnienia pracownicze pod warunkiem powrotu do pracy w ustalonym terminie, chyba że przepisy szczególne stanowiłyby inaczej.

8. Wydatki wynikające ze skierowania osób za granicę w celach wymienionych w pkt I ust. 1 pokrywa w zasadzie jednostka kierująca.

W przypadku wyjazdu na koszt jednostki przyjmującej, jednostka kierująca (Instytut, Katedra) może wnioskować jedynie o pokrycie kosztów: przejazdu, wizowania oraz przyznawania 1 diety dojazdowej, pod warunkiem nie wypłacania kosztów podróży przez ośrodek zagraniczny.

9. W okresie pobytu pracownika Politechniki Śl. za granicą w celach, o których mowa w pkt I ust. 1 niniejszej uchwały, członkom ich rodzin pozostającym w kraju przysługuje prawo do zasiłków rodzinnych i świadczeń leczniczych.

10. Na wniosek pracownika ubiegającego się o wyjazd za granicę w celach naukowych i szkoleniowych Rektor może przyznać zasiłek dla członków rodziny pozostających w kraju, gdy udokumentowany dochód pracownika pobierany za granicą nie przekracza 1.000 dolarów USA miesięcznie, z uwzględnieniem dochodów rodziny. Kwota przyznawanego zasiłku uzależniona jest od stanu finansowego Uczelni, a jego wysokość rozpatrywana jest każdorazowo przez Rektora po wcześniejszym zaopiniowaniu przez Kwestora. Warunki wypłaty powyższego świadczenia, a także obowiązek zwrotu przyznawanych świadczeń ustala umowa, o której mowa w pkt I ust. 3 niniejszej uchwały.

II. 1. Wyjazdy pracowników za granicę krótkoterminowe realizowane są w celu:

- udziału w imprezie naukowej (kongres, sympozjum, konferencje, seminarium),
- wygłoszenia wykładów, referatu, odczytu,
- odbycia konsultacji naukowych.

2. Warunkiem uzyskania zgody Rektora na wyjazd krótkoterminowy, jest przedstawienie następujących dokumentów:

- 1) wniosek Dyrektora Instytutu (Katedry) pozytywnie zaopiniowany przez Dziekana Wydziału,
- 2) zaproszenie, potwierdzenie przyjęcia referatu,
- 3) podanie źródeł finansowania wyjazdu:
  - wysokość kwoty musi być potwierdzona

przez Dyrektora Instytutu - Kierownika Katedry.

Wnioski na wyjazdy krótkoterminowe należy składać w Dziale Współpracy z Zagranicą najpóźniej 1 miesiąc przed planowanym terminem wyjazdu.

Wyjazdy realizowane są w formie delegacji służbowej.

3. Zasady pokrywania kosztów podróży służbowych poza granicami kraju określają obowiązujące przepisy (Uchwała Nr 102 Rady Ministrów z dn. 24.06.1985 r. MP Nr 20, poz. 154 z późn. zmian.).

4. Przy typowaniu osób do udziału w konferencji należy stosować preferencje dla pracowników młodych, ale posiadających dorobek naukowy.

Warunkiem uczestnictwa jest czynny udział w imprezie (zwłaszcza wygłoszenie referatu), a także dobra znajomość języka obcego obowiązującego na konferencji: w przypadku współautorstwa referatu do wyjazdu można zakwalifikować tylko 1 osobę, ze źródeł finansowych Uczelni.

5. Pracownik, który otrzymał polecenie wyjazdu służbowego za granicę zobowiązany jest po powrocie do niezwłocznego rozliczenia kosztów w Dziale Współpracy z Zagranicą oraz złożenia sprawozdania z wyjazdu.

III. W sprawach nieuregulowanych w p. I i II rozstrzyga Rektor. Uchwała obowiązuje z dniem podjęcia.

ORGANIZACJA

We wrześniu br. ukazały się następujące akty normatywne Rektora:

• Zarządzenia

- Nr 41/91/92 z dnia 10 września 1992 r. w sprawie zmian w strukturze organizacyjnej jednostek działalności podstawowej Politechniki Śląskiej.

- Nr 42/91/92 z dnia 15 września 1992 r. w sprawie przekształcenia Zakładu Produkcji Doświadczalnej Instytutu Odlewnictwa w jednostkę pozawydziałową.

- Nr 43/91/92 z dnia 23 września 1992 r. w sprawie wprowadzenia wzoru druku zaświadczenia o ukończeniu Studium Pedagogicznego.

- Nr 44/91/92 w sprawie trybu zakupów aparatury o wartości przekraczającej 10 mln zł.

• Pismo okólne

- Nr 16/91/92 z dnia 24 września 1992 r.

w sprawie zasad organizowania i prowadzenia studiów doktoranckich w Politechnice Śląskiej.

Z DZIAŁALNOŚCI OBiDD

Pod tym hasłem rozpoczynamy cykl publikacji opracowywanych przez Ośrodek Badań i Doskonalenia Dydaktyki Politechniki Śląskiej. W informacji sygnałnej, którą zamieszczamy niżej, przedstawiamy zamierzenia Ośrodka na najbliższą przyszłość.

Kształcenie w szkole wyższej nabiera w dzisiejszej rzeczywistości szczególnego znaczenia, a równocześnie budzi wiele niepokojów.

Przyjmowanie kandydatów na studia bez egzaminów wstępnych sprawia bowiem, że na I roku podejmują studia liczne grupy studentów o różnym poziomie przygotowania i rozwoju cech osobowości szczególnie sprzyjających studiowaniu na danym kierunku studiów oraz różnej motywacji studiowania. Z drugiej strony, tzw. sylwetka osobowa absolwenta, która powinna być podstawą organizacji studiów na danym kierunku, jest w warunkach gospodarki rynkowej trudna do określenia. Trudno bowiem przewidzieć w miarę precyzyjnie przyszłe miejsca pracy i role społeczne jakie przyjdzie pełnić w życiu dorosłym studentom rozpoczynającym studia w bieżącym roku akademickim.

Dwa podstawowe uwarunkowania efektywności kształcenia:

- poziom rozwoju osobowości studentów jako podstawa oddziaływań dydaktyczno-wychowawczych,
- kierunek i zakres rozwoju tych osobowości (sylwetka osobowa absolwenta),

zawierają więc wiele niewiadomych dla organizatorów i realizatorów tego kształcenia.

Tymczasem dla kształtowania sylwetki osobowej współczesnego inżyniera ważny jest każdy dzień pobytu w szkole wyższej, uczestnictwo w każdych zajęciach dydaktycznych.

W celu ułatwienia pokonywania trudności w tym zakresie, zwłaszcza młodym nauczycielom akademickim, Ośrodek Badań i Doskonalenia Dydaktyki zamierza w bieżącym roku akademickim:

- prowadzić badania nad stanem rozwoju osobowości studentów I roku, a uogólnienia i wnioski przekazywać nauczycielom akademickim do wykorzystania w codziennej pracy wychowawczej,
- przygotować koncepcję badań długofalowych mających:

1) wykazać rzeczywiste oddziaływanie śro-

dowiska szkoły wyższej w zakresie rozwoju osobowości tych studentów w poszczególnych fazach studiowania,

2) dostarczyć przesłanek do modyfikacji planów i programów studiów stosownie do wymogów gospodarki rynkowej,

- przekazywać za pośrednictwem wydawnictwa „Z życia Politechniki Śląskiej” lub materiałów powielanych propozycje realizacji różnych elementów procesu dydaktyczno-wychowawczego, oparte na rozwiązaniach proponowanych w literaturze przedmiotu i efektach badań prowadzonych dotychczas w ramach Studium Doskonalenia Pedagogicznego.

Zamierzenia te wiążą się zarówno z szeroko pojętą efektywnością kształcenia, jak i indywidualnymi oczekiwaniami studentów wobec Uczelni. Chodzi o to, by nauczyciele akademicy wypracowywali różnorodne, wielowymiarowe i elastyczne sposoby oddziaływań dydaktyczno-wychowawczych, a studenci jak najczęściej uczestniczyli w ciekawych, oryginalnych i satysfakcjonujących ich sytuacjach dydaktyczno-wychowawczych. Jest to jedna z najważniejszych możliwości przekonania studentów, że uczestnictwo w każdym zorganizowanym działaniu dydaktycznym wzbogaca ich osobowość, ale rozmiary tego wzbogacania zależą bezpośrednio od ich wkładu pracy.

By zamierzenia te w najwyższym stopniu służyły doskonaleniu praktyki dydaktyczno-wychowawczej w naszej Uczelni, Ośrodek oczekuje współdziałania w tym zakresie ze strony różnych jednostek organizacyjnych, jak i nauczycieli akademickich zainteresowanych doskonaleniem własnego warsztatu pracy.

RÓŻNE

◆ 26 września 1992 r. odbył się X JUBILEUSZOWY WALNY ZJAZD KOLEŻEŃSKI Wychowanków Wydziału Elektrycznego. W auli im. prof. L. Nehrebeckiego zebrano się o godz. 10.00 ok. 250 wychowanków, przedstawiciele niemal wszystkich roczników absolwentów jednego z najstarszych - istniejącego od powołania Politechniki Śląskiej - Wydziału. Z „dużym” kwadranssem akademickim prezes Koła Elektryków Stowarzyszenia Wychowanków Politechniki Śląskiej mgr inż. Tadeusz LIPIŃSKI powitał przybyłych, a wśród nich JM Rektora prof. Wilibalda WINKLERA i Prezesa Zarządu Głównego Stowarzyszenia Wychowanków Politechniki Śląskiej prof. Tadeusza TYRLIKA. W części pierwszej Zjazdu Dziekan Wydziału prof. Tadeusz GLINKA w swoim wystąpieniu przedstawił aktualne zadania w zakresie kształcenia

i badań naukowych prowadzonych na Wydziale, a JM Rektor zapoznał zebranych z problemami Uczelni. Część tę zakończono wykładem prof. Bernarda BARONA zatytułowanym „Elektrotechnika dziś”. Po przerwie odbyło się Walne Zgromadzenie Koła, na którym podsumowano czteroletnią działalność Zarządu. Koło Elektryków - jak stwierdził Prezes prof. T. Tyrlik - należy do jednego z aktywniejszych na Uczelni. Oprócz statutowych Walnych Zjazdów odbywanych tradycyjnie w latach olimpijskich, organizowane są zjazdy roczników. Te i inne wydarzenia, w których aktywnie uczestniczy Koło, dokumentowane są w Kronice. Koło Elektryków zostało założone w 1961 roku. Walne Zgromadzenie dokonało wyboru nowego Zarządu (prawie w całości w starym składzie) na kadencję 1992-96.

Po przerwie obiadowej, w czasie której uczestnicy Zjazdu mieli okazję zwiedzić laboratoria instytutowe, odbyło się spotkanie koleżeńskie. Zjazd zakończono w późnych godzinach wieczornych.

◆ 28 września 1992 r. o godz. 11.00 w holu Wydziału Mechanicznego Technologicznego Pol. Śl. odbyło się uroczyste odsłonięcie tablicy upamiętniającej **Profesora Fryderyka STAUBA, doktora honoris causa Politechniki Śląskiej (1899-1982)**. Odsłonięcia tablicy dokonał JM Rektor prof. W. WINKLER w obecności ponad 200 osób.

◆ 29 września br. na Wydziale Automatyki, Elektroniki i Informatyki odbyło się nadzwyczajne posiedzenie Rady Wydziału poświęcone pożegnaniu odchodzącego na emeryturę profesora zwyczajnego dra hab. inż. Zdzisława TRYBALSKEGO. W posiedzeniu Rady wzięli udział zaproszeni goście: JM Rektor prof. Wilibald WINKLER, prof. Tadeusz ZAGAJEWSKI, prof. Ferdynand WAGNER, prof. Tadeusz GLINKA - Dziekan Wydziału Elektrycznego, prof. Marian TANIEWSKI - RCh, prof. Jan KOSMOL - RMT i prof. Adam MRÓZEK z Instytutu Informatyki Teoretycznej i Stosowanej PAN. Wraz z podziękowaniami za wieloletnią pracę naukową, dydaktyczną i organizacyjną w Uczelni przekazano Profesorowi życzenia i wręczono kwiaty wraz z drobnymi upominkami oraz adres, który w imieniu Polskiej Akademii Nauk przesłał Profesor Zdzisław BUBNICKI.

Opracowanie redakcyjne:

dr inż. Marian MIKRUT, Instytut Elektroenergetyki i Sterowania Układów, Gliwice ul. B. Krzywoustego 2, p. 623, tel. 26-22.

ZG Pol. Śl. z. 381/92 350